

Snabblånens inverkan på unga vuxna i huvudstadsregionen

Bettina Hult

EXAMENSARBETE	
Arcada	
Utbildningsprogram:	Företagsekonomi
Identifikationsnummer:	4456
Författare:	Bettina Hult
Arbetets namn:	Snabblånens inverkan på unga vuxna i huvudstadsregionen
Handledare (Arcada):	Maj-Britt Granström
Uppdragsgivare:	
<p>Sammandrag:</p> <p>Snabblånen blev väldigt populära i början av 2000-talet. Företagen fick marknadsföra sin produkt fritt utan regler och fick lånen att verka billiga. Lagstiftningen hann inte riktigt med då produkten skapades och det räckte en tid före den hann ikapp den nya produkten som hade orsakat att många fått betalningssvårigheter och hamnat i skuldfällan. Många undersökningar visade att det främst var unga vuxna som tog snabblån och som också hamnade i knipa med lånen. Det här examensarbetet försökte kartlägga unga vuxnas åsikter om snabblån och om de kunde tänka sig att lyfta ett snabblån. Undersökningen gjordes som en enkätundersökning och svaren samlades in av Arcadas yrkeshögskolestuderanden i åldern 18-35 år. Åsikterna var mestadels positiva till produkten i sig dvs. de flesta tyckte att det är bra att produkten fanns, men de skulle inte kunna tänka sig att lyfta ett snabblån själv. Största orsaken till det var att pengarna räcker till utan att behöva låna. Många såg också risker i att lyfta ett snabblån, som att få en betalningsanmärkning eller att kostnaderna blir högre än tänkt. Under tiden det här examensarbetet var gjort ändrades snabblån som produkt pga. lagförändringar t.ex. i form av räntetak.</p>	
Nyckelord:	snabblån, sms-lån, betalningsanmärkning, risk, skuldsättning, skuldfälla
Sidantal:	32
Språk:	Svenska
Datum för godkännande:	11.12.2015

DEGREE THESIS	
Arcada	
Degree Programme:	Business administration
Identification number:	4456
Author:	Bettina Hult
Title:	Instant loans effect on young adults in the metropolitan area
Supervisor (Arcada):	Maj-Britt Granström
Commissioned by:	
<p>Abstract:</p> <p>Payday loans became very popular in the beginning of the 21st century. The companies could market their product as they wanted without rules and got the loans to seem cheap. The legislations and laws did not really keep with the new product on the market and it took some time before it caught up with the new product that had caused many to have financial difficulties and ending up in a debt trap. Many studies had shown that it was primarily young adults that took instant loans and they were also the ones mainly ending up in debt difficulties. This thesis tries to map the young adults' opinions about payday loans and if they would be willing to get a payday loan. The study was conducted as a survey and the responses were collected by students within the university of applied science program at Arcada aged 18-35. The reviews were mostly positive about the product itself. Most thought that it is good that the product exist, but they would not take a payday loan themselves and the most popular reason for that was that they thought that their own money is enough, without borrowing. Many also saw risks in taking a payday loan, for example you could get a payment default or the cost of the loan could be higher than expected. Payday loans as a product had changed during the process of this thesis due to changes in the legislation.</p>	
Keywords:	Payday loan, Instant loan, debt trap, financial difficulties, debt trap.
Number of pages:	32
Language:	Swedish
Date of acceptance:	11.12.2015

INNEHÅLL

1	Inledning.....	6
1.1	Problemområde	7
1.2	Syfte	7
1.3	Metod.....	8
1.4	Arbetets uppläggning	8
2	Snabblån	9
3	Unga vuxnas skuldsättning	10
4	Skuldfällan	11
5	Marknadsföring.....	12
6	Lagstiftningen	12
7	Empirisk undersökning	13
7.1	Planering	13
7.2	Resultatredovisning.....	15
7.3	Diskussion och analys	26
8	Avslutning	28
	Källor	30
	Bilagor	32

Figurer

Figur 1. Cirkeldiagram över könsfördelning	16
Figur 2. Cirkeldiagram över åldersfördelningen	16
Figur 3. Stapeldiagram över huvudsyssla.....	17
Figur 4. Stapeldiagram över bostadsform.....	18
Figur 5. Stapeldiagram över hur man bor.....	18
Figur 6. Cirkeldiagram över inkomstfördelning.....	19
Figur 7. Stapeldiagram över om man tagit ett eller flera snabblån.....	20
Figur 8. Cirkeldiagram över lånesumman	20
Figur 9. Cirkeldiagram över användning av pengarna man lånat med snabblån	21
Figur 10. Stapeldiagram över om det gått smidigt att betala bort lånet.....	22
Figur 11. Stapeldiagram över om man kunde tänka sig att ta ett nytt snabblån	22
Figur 12. Cirkeldiagram för varför man avstått från att ta ett snabblån	23
Figur 13. Cirkeldiagram på lån man lyft	24
Figur 14. Cirkeldiagram över attityd till marknadsföringen av snabblån.....	25
Figur 15. Cirkeldiagram över risker	26

Tabeller

Tabell 1. Antalet personer med betalningsstörningar i Finland år 2011 (Suomen Asiakastieto Oy).	10
---	----

1 INLEDNING

Snabblånen har ökat i popularitet ända sen de kom på marknaden i början av 2000-talet (Statistikcentralen) [www]. I början var det frågan om små sms-lån på 20-100 euro, som man kunde ansöka om endast med mobiltelefonen genom att sända ett sms och inom några minuter fick man pengarna på kontot. År 2005 kom den produkten som vi idag menar då vi talar om snabblån, dvs. lån som man kan ansöka om med mobiltelefonen men också vanligtvis via internet.

Lånesummorna för snabblånen varierar mellan 20-1000 euro och de marknadsförs ofta som räntefria lån. Sanningen är ändå att den effektiva räntan kan stiga upp till tusentals procent eftersom lånetiden är kort och behandlingsavgifterna ofta höga (vivas.fi)[www].

Undersökningar visar att största delen som tar snabblån är unga vuxna mellan 25 och 40 år som har en fastanställning. Lånen tas främst till att finansiera mat och barnprodukter men också till andra ändamål som till att festa (Statistikcentralen)[www].

År 2011 beviljades hushållen i Finland snabblån för cirka 322 miljoner euro (Statistikcentralen)[www]. Enligt en utredning riktad till Finlands ekonomi- och skuldrådgivare är det mest unga som är skuldsatta främst på grund av snabblån (Konsumentverket, Kysely talous- ja velkaneuvojille velkaantumisen taustatekijöistä, 2011). Till exempel har antalet ansökningar om betalningsförelägganden som rör obetalda snabblån ökat på de senaste åren och en stor del är unga vuxna. (Konsumentverket, 2011). Även i Sverige är de flesta ansökningarna av unga vuxna i åldern 18-25 år (Larsson och Liedström Adler, 2007).

Detta tyder på att de unga är riskgruppen som tar snabblån, men inte kan betala tillbaka dem. I Affärsnätverket Forum på LinkedIn har finländska debattörer föreslagit att läroplanen i högstadiet även borde ta upp ekonomi i en större utsträckning än vad den gör idag, men det är svårt att säga var man skall sätta gränsen för vad som skall vara med och vad som inte är så viktigt. En sak är ändå klar; det behövs mer ekonomiundervisning för att unga inte skall bli lurade av snabblåneföretagens energiska och lockande marknadsföring (Ericsson, 2012, s.27).

1.1 Problemområde

Snabblånen är ett enkelt och snabbt sätt att finansiera utgifter, men också en risk för att hamna i skuldfällan. Det registreras allt fler betalningsanmärkningar vilket visar på att finländarna har svårt att behärska sina utgifter. Snabblånen är troligtvis, om inte själva orsaken, iallafall en av orsakerna till att man hamnar i knipa med sina lån och utgifter.

Snabblånen har marknadsförts väldigt aggressivt under åren och det har därmed kommit allt mer regleringar för hur lånen får marknadsföras för att inte vara missvisande.

Då snabblånen uppkom i början av 2000-talet i Finland, fanns det få lagar och regleringar som skyddade konsumenten. Efter hand som snabblånen blev mer populära och man rekognoserade problemet med produkten har nya lagar stiftats som reglerat snabblånemarknaden i ett försök att skydda konsumenten.

De som hamnat i en skuldfälla där man betalar bort ett lån genom att ta ett nytt har högst troligt också fått en eller fler betalningsanmärkningar, vilket i sin tur försvårar konsumentens situation ytterligare. Att ha en eller fler betalningsanmärkningar gör att det kan vara svårare att få en hyresbostad, ett nytt jobb, ett lån, köpa en produkt på avbetalning eller helt enkelt ett telefonabonnemang.

1.2 Syfte

Syftet med detta examensarbete är att kartlägga unga vuxnas åsikter om snabblån. I det här examensarbetet kommer det att sökas svar på om snabblånen, i dess nuvarande form, är en produkt som unga vuxna använder, eller skulle kunna tänka sig att använda, för att finansiera sina utgifter. Undersökningen kommer att genomföras som en enkätundersökning och på det sättet ta reda på om unga högskolestuderande i huvudstadsregionen i åldern 18-35 år har tagit snabblån, om de skulle kunna tänka sig att ta ett snabblån och iså fall till vilket ändamål och hurdana tankar och åsikter de har om snabblån i allmänhet. Det här examensarbetet kommer att undersöka centrala frågor om:

- Åsikter om behov av snabblån
- Åsikter om konsumtion i förhållande till den egna ekonomin
- Förståelse för riskerna med och kostnader för ett snabblån

1.3 Metod

Det här arbetet består av två delar; en teoridel och en empirisk del. Arbetet kommer först att presentera fakta i teoridelen som samlats in bland annat från Statistikcentralen, Konsumentverket, Suomen pienlainayhdistys samt Rättspolitiska forskningsinstitutet.

Den empiriska delen genomförs med hjälp av en kvantitativ undersökningsmetod i form av en enkätundersökning. Den kvantitativa undersökningsmetoden går ut på att samla in information av ett stort antal personer och sedan försöka kartlägga åsikter i resultaten. Det är viktigt att frågorna i enkäten är klara och relevanta för att få in så mycket viktig och rätt information som möjligt. (Bryman & Bell, 2003, s. 86). Vid enkätundersökning gäller det att man systematiskt ser till att man ställer frågor kring varje delområde skilt för sig, så att man täcker hela problemområdet (Patel & Tebelius, 1987. s. 109).

Enkäten kommer att delas ut på stora torget i yrkeshögskolan Arcada. Målet är att få åtminstone 100 svar, för att få ett så pålitligt material som möjligt. Enkätundersökningens resultat kommer sedan att jämföras med teorin.

1.4 Arbetets uppläggning

I det här arbetet kommer det att tas upp vad det menas när man talar om snabblån, vad är egentligen ett snabblån? Det kommer även att presenteras statistik om vem, dvs. hurdana människor som tar snabblån och till vilka ändamål snabblånen i huvudsak tas. Problemet som kommer att lyftas fram är unga vuxnas skuldsättning och visa med hjälp av statistik att problemet är verkligt. Det kommer att redogöras för olika risker med att ta snabblån, vad som menas med att hamna i skuldfällan och även tas upp problemet med den aggressiva marknadsföringen av snabblån. Det kommer också att berättas lite om den relativt så nya lagstiftningen och hur den påverkat snabblånemarknaden hittills samt nya lagar som är på kommande och hur de möjligen hjälper eller stjälper marknaden.

2 SNABBLÅN

Snabblånen i sin nuvarande form uppkom i Bangladesh av Graamen Bank. Graamen Bank grundades 1976 av Muhammad Yunus, som senare fick Nobels fredpris för sitt arbete att ge ut lån till fattiga. Idén bakom snabblånen var att stöda entreprenörskap och minska fattigdom. Snabblånen var menade till fattiga som inte kunde ställa fast någon säkerhet eller hade en fast anställning, som behövdes för att få vanliga lån. Vid den tidpunkten hade snabblånen låga räntor och de gavs ut av icke-vinstdrivande företag för att stöda fattiga. (BBC, 2011)[www]

I olika länder än snabblånen lite olika och det finns olika restriktioner och lagar mellan länderna. I USA kallas snabblånen ”pay-day” -lån och har en lite annan karaktär än snabblånen vi har i Finland. De är ändå så pass nära varandra att man kan se likheter i undersökningar. (Rantala, 2012, s.3)

Snabblånen har många olika benämningar; sms-lån, mobillån, mikrolån och internetlån är några benämningar. Ett snabblån är ett lån på en mindre summa som skall betalas tillbaka under en kort tidsperiod tillsammans med en oftast rätt så stor kostnad. Oftast är återbetalningstiden cirka 30 dagar och summorna rör sig vid 20-1000 euro. Enligt Statistikcentralen var tillbakabetalningstiden i medeltal 30 dagar och lånesumman i medeltal var 228 euro år 2011. Kostnaderna per lån var cirka 23 % av lånesumman.

Snabblånen kännetecknas av att de betalas ut inom några timmar från ansökandet och ansökningen sker via internet eller med textmeddelande (Konsumentverket)[www].

År 2012 fanns det 80 stycken statistikförda snabblånsföretag i Finland. Företagens storlek varierar från riktigt små några personers företag till internationella aktörer (Statistikcentralen)[www].

Enligt Statistikcentralen gavs det under år 2011 ut 1 410 304 stycken snabblån. Summan i euro var otroliga 322 188 000 euro. Vem är det då som lyfter alla dessa snabblån? Då man frågar kamrater eller bekanta är det ingen som tagit, ingen vill medge. Men då det getts ut så här många lån, är det klart att det är någon som lyfter snabblån.

Enligt Rantala (2012, s.3) kan man säga att ungefär hälften av de som tar snabblån är under 35 år. Dessutom kan man se en trend att desto högre upp i ålderskalan man går desto färre snabblån tas det. Rantala har fått till sin undersökning information om två snabblåneföretags kundgrupper. Ur materialet kan man se att låg- och medellöntagare utgjorde nästan hälften av kunderna och bruttoinkomsten per år var mellan 20 000 – 35 000 euro. Fast den här undersökningen var gjord bara på basen av två företags kunder (av dem sammanlagt 80 snabblåneföretagen som verkar i Finland) kan man ändå se ett mönster, för att andra undersökningar som gjort av samma ämne har gett lika resultat. Undersökningarna har gjorts på olika sätt, som att samla in statistik av skuldrådgivare, av snabblåneföretagen eller undersökningar direkt till kunderna. Undersökningar har visat samma resultat, att unga under 35 år är de som tar mest snabblån. Instanser som gjort dessa undersökningar är bland annat Taloustutkimus, Suomen pienlainayhdistys och Konsumentverket.

Andra kategorier som lyftes upp efter låg- och medellöntagarna var arbetslösa/skötter barn hemma, studerande, företagare och pensioner.

3 UNGA VUXNAS SKULDSÄTTNING

I Suomen Asiakastieto Oy:s register fanns det, i januari 2012, 67 308 personer med betalningsstörning på grund av endera bara snabblån eller både snabblån och andra lån eller räkningar. Den här mängden har ökat betydligt då man jämför med år 2011 då antalet var 34 352 personer. Också det sammanlagda antalet registrerade betalningsstörningar har ökat från år 2011 till 2012.

Tabell 1. Antalet personer med betalningsstörningar i Finland år 2011 (Suomen Asiakastieto Oy).

1.1.2011 – 31.12.2011	Stycken personer	i procent av alla
Snabblån samt snabblån och andra störningar	4657+29 695	14,80 %
Bara andra störningar (inga snabblån)	197 628	85,20 %
SUMMA	231 980	100 %

4 SKULDFÄLLAN

Vid överskultsättning har skulderna blivit en så stor börda att det känns som att man inte klarar av att betala dem tillbaka. Överskultsättningen kan bero till exempel på att kostnaderna för lånet plötsligt stigit eller att inkomsterna plötsligt sjunkit pga. sjukdom, arbetslöshet, konkurs osv. För att undvika att hamna i skuldfällan vid en sådan situation lönar det sig att söka hjälp i tid. (Velkakierre.com) [www].

Med skuldfällan menas här, att man måste lyfta nya lån för att kunna betala tillbaka gamla lån och att det fortsätter på det viset utan att man kan komma ur situationen utan hjälp av utomstående (Tarkkamarkka.com) [www].

15-20% av alla snabblån som ges ut hamnar till frivilligt inkasso och 4 % till lämning av en stämmningsansökan. I alla fall de snabblåneföretagen som är medlemmar i Suomen pienlainayhdistys försöker undvika att ge ut lån till personer som inte kommer att betala tillbaka lånen, men det är ändå omöjligt för företagen att undgå att vissa personer hamnar i skuldfällan på grund av att kunder kan låna från många olika företag i kors samtidigt och på det sättet upprätthålla ett bra kundregister i många företag fast den riktiga situationen är dålig. (Rantala, 2012)

För att kunna ta sig ur skuldfällan behöver man oftast utomstående hjälp. Alternativen är att ansöka om frivillig skuldsanering, skuldsanering genom domstolsbeslut eller genom inkasso och utmätning. I många fall betyder det att man får en betalningsanmärkning (Tarkkamarkka.com) [www]. Genast då man märker att man har svårigheter med återbetalningen av sina lån borde man söka hjälp, så att det inte går så långt. Man kan till exempel be banken om tillfällig underlättning av banklånet, eller söka hjälp och råd hos Takuu-Säätiö, hos den egna kommunens instans för skuldrådgivning eller församlingarnas diakonissa (Velkakierre.com) [www].

Om en faktura betalas avsevärt för sent kan man få en betalningsanmärkning i kreditregistret. En betalningsanmärkning kan försvåra livet, för man får då oftast inte något lån, man kan inte köpa något på kredit, det är svårare att få en hyreslägenhet, ett abonnemang till mobilen samt försäkring. Även många arbetsgivare kollar upp kreditregister

före det anställs en ny person. En betalningsanmärkning kan man också få på grund av annat än obetalda räkningar och lån och beroende på orsak hålls den i registret en viss tid. (Kuluttajaliitto) [www]

5 MARKNADSFÖRING

Snabblåneföretagen marknadsför ofta sina lån som räntefria, vilket får många konsumenter att tro att de är gratis eller billiga. Detta är dock långt från sanningen eftersom den effektiva räntan ofta kan vara många hundra procent på grund av lånets andra kostnader som oftast består av en hanteringsavgift samt sms-kostnad. (Larsson & Liedström Adler 2007). Som ett exempel på ett snabblåns kostnader tänkte jag lyfta fram ett finskt snabblånsföretag Pikavippi.fi. På deras internetsidor kan man jämföra olika kostnader på olika lånesummor. Lånet är räntefritt, vilket får det att låta som en bra sak men om man till exempel vill låna 100€ för 30 dagar, är kostnaderna 23€, dvs. den effektiva räntan är så mycket som 1 141,21 %. (Pikavippi.fi) [www]

I tv:n och längs med vägarna ser man ofta reklamer för snabblånen. De lyder allt som oftast såhär: ”Är dina pengar slut och lönen kommer först om två veckor? Då är snabblånet just för dig! Du kan gå på din favoritkonsert eller åka på resa, pengarna får du genom snabblånet! Konserten eller resan är endast några klick ifrån dig! Och kom ihåg att lånet dessutom är räntefritt!”. Reklamer i stil med denna finns överallt och de missvisar och leder oss till att ta snabblån. Reklamerna utelämnar helt eller delvis viktig information om snabblånen och deras kostnader. Lånen kan då bli dyrare än konsumenten har förstått och de med redan knapp ekonomi kan råka i betalningssvårigheter. (Konsumentverket) [www]

6 LAGSTIFTNINGEN

Tidigare fanns det inte så många regler och lagar som snabblåneföretagen måste följa, eftersom produkten var ny och ingen hade hunnit stifta lagar och sätta regleringar för den, men med åren har det kommit allt fler. Först kom lagarna om att snabblåneföreta-

gen måste meddela kontraktsvillkoren och kostnaderna i sin marknadsföring, år 2009 kom lagen om att snabblånen inte fick ges ut mellan klockan 23-07 och 1.6.2013 kom lagen om räntetak, vilket resulterade i att hela produkten bytte form. *Ferratum* [www]

Lagen om räntetak går ut på att ett lån under 2000 € inte enligt räntelagens paragraf 12§ kan ha en högre årlig ränteprocent som referensränta plus 50 %. Däremot berör denna lag inte lån på över 2000 €, vilket resulterat i att snabblåneföretagen hittat på en ny produkt där det erbjuds större lånesummor. I brottslagen regleras om ockerränta, men det finns ingen prosentgräns nämnd varefter det alltid skulle vara fråga om ocker. *Finanssivalvonta* [www]

7 EMPIRISK UNDERSÖKNING

Det är viktigt att tala om snabblån och dess problem och möjligheter. Den ursprungliga idén bakom snabblånen, att låna pengar med låg kostnad till fattiga som annars inte kunde få något lån, för att komma igång och kunna skaffa pengar och kunna försörja sin familj var bra. Den produkten vi idag ser på marknaden är ganska långt från den ursprungliga idén. Syftet med den här undersökningen är att kartlägga unga vuxnas åsikter om snabblån. Enkäten finns i bilaga 1.

7.1 Planering

Den här undersökningen utfördes största dels i maj 2015 på stora torget i Arcada. Tidpunkten var inte den bästa, för dom flesta var ute och gjorde sin praktik så det var inte så många i skolan och därför kunde det inte samlas ihop så många svar som skulle ha varit optimalt för undersökningen.

Enkätundersökning som metod valdes för det här arbetet för att få så många svar som möjligt och för att svaren skulle vara jämförbara med varandra för att lätt kunna kartlägga åsikterna. Gruppen som undersöktes var unga vuxna mellan 18-35 år i huvudstadsregionen och undersökningen genomfördes på svenska. Åldersgränsen valdes för

att undersöka just den gruppen som teorin säger att tar flest snabblån och avgränsningen till huvudstadsregionen gjordes för att svaren skulle vara lätt att samla in.

Frågeformuläret delades in i basfrågor, ingående frågor och frågor angående attityd. Basfrågorna är frågorna 1-6 som alla svarar på och de berör kön, ålder, boende och inkomst. Den första ingående frågan är nummer 7 med följdfrågorna A-G och den berör de som någon gång tagit snabblån. Den som inte tagit snabblån bes hoppa till fråga 8. Fråga 8 berör de som inte tagit snabblån och handlar bland annat om varför man avstått. Frågorna 9-11 besvaras av alla och berör frågor om andra lån och betalningsanmärkningar. Frågorna 12-15 handlar om attityder till snabblån och besvaras av alla, oberoende om man tagit snabblån eller inte.

Fråga 1 tar reda på könet och fråga 2 tar reda på åldern. De här frågorna har tagits med för att se om det finns skillnader i olika ålder och kön. Fråga 3 tar reda på huvudsysslan, om man jobbar, studerar eller är arbetslös, för att få en bild av i vilken livssituation svararen är och kunna kartlägga om det finns skillnader i attityderna mellan huvudsysselsättning. Frågorna 4 och 5 handlar om hur man bor, på hyra eller i eget och med vem, kompis, sambo eller förälder. Frågorna 4 och 5 är med för bostadsform och med vem kan ha en stor inverkan på ens ekonomiska situation. Den sista basfrågan nummer 6 tar reda på nettoinkomsten.

Den första ingående frågan nummer 7, som berör de som har tagit snabblån, tar först reda på om svararen har tagit ett eller flera snabblån. Fråga 7A tar reda på hur stor summa svararen lyft och om den har tagit fler än ett snabblån, så är det frågan om den ihop räknade summan av alla lyfta snabblån. Fråga 7B tar reda på vad snabblånepengarna använts till. Frågorna 7C och 7D tar reda på hur smidigt det gått att lyfta lånet och hur smidigt det varit att betala tillbaka det. Fråga 7E tar reda på om svararen kunde tänka sig att lyfta ett snabblån igen och 7F om svararen anser att den har förstått villkoren för lånet. Den sista ingående frågan för de som har lyft ett snabblån är 7G, som tar reda på om lånets kostnader var klart uträknade på svararen lyfte lånet.

För de som aldrig har tagit ett snabblån börjar de ingående frågorna med nummer 8 som tar reda på varför man avstått och om man kunde tänka sig att lyfta ett snabblån i framtiden.

Resten av frågorna besvaras av alla. Fråga 9 tar reda på om man lyft något annat lån som till exempel studielån eller bostadslån. Fråga 10 frågar om registrerade betalningsanmärkningar. Fråga 11 söker svar på om svararen själv anser att de egna pengarna räcker till utan att lyfta lån.

Den sista delen av frågeformuläret handlar om attityder till snabblån och dessa frågor besvaras av alla. Fråga 12 tar reda på om svararen tycker att det är bra att det finns snabblån. Fråga 13 undersöker vad svararen tycker om snabblånens marknadsföring. Fråga 14 tar reda på om svararen upplever att det skulle vara bra med mer undervisning i personlig ekonomi i skolan. Den sista frågan, nummer 15 tar reda på vilka risker svararen tänker på då den tänker på snabblån.

Planen var att få insamlat 100 svar, men eftersom tidpunkten för insamling av svar var dålig, blev slutliga svars mängden 50.

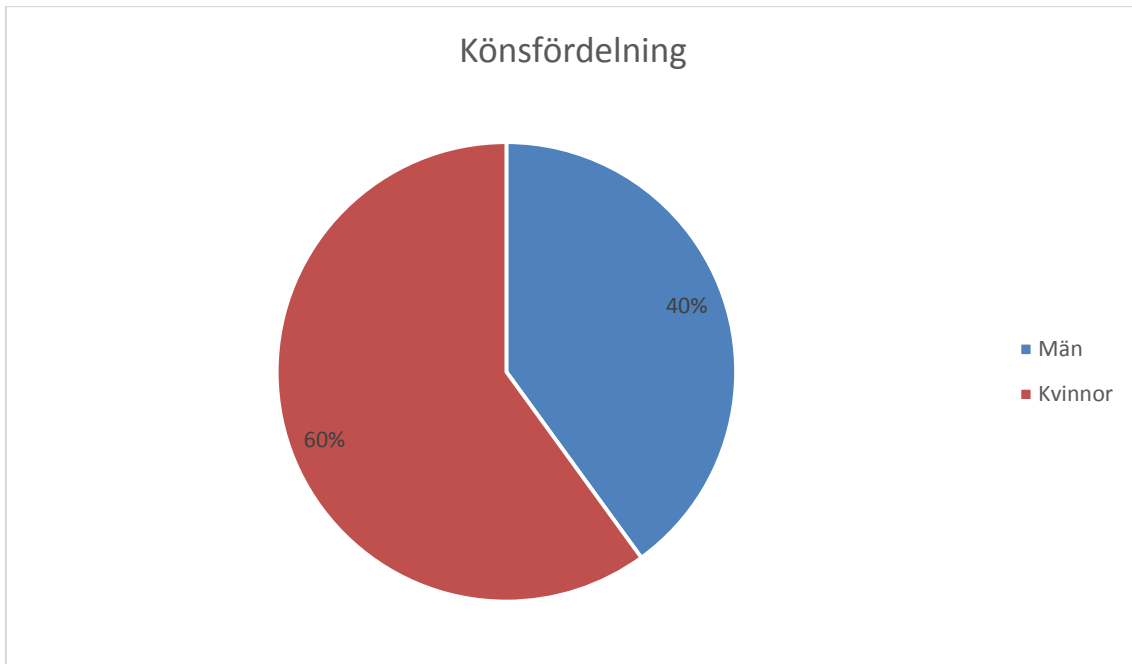
7.2 Resultatredovisning

I det här kapitlet kommer först svaren på enkätundersökningen att presenteras och efter det jämförs svaren med tidigare undersökningar och teori.

Den slutliga svars mängden blev 50 stycken och alla besvarade enkäter var rätt ifyllda, så ingen kasserades.

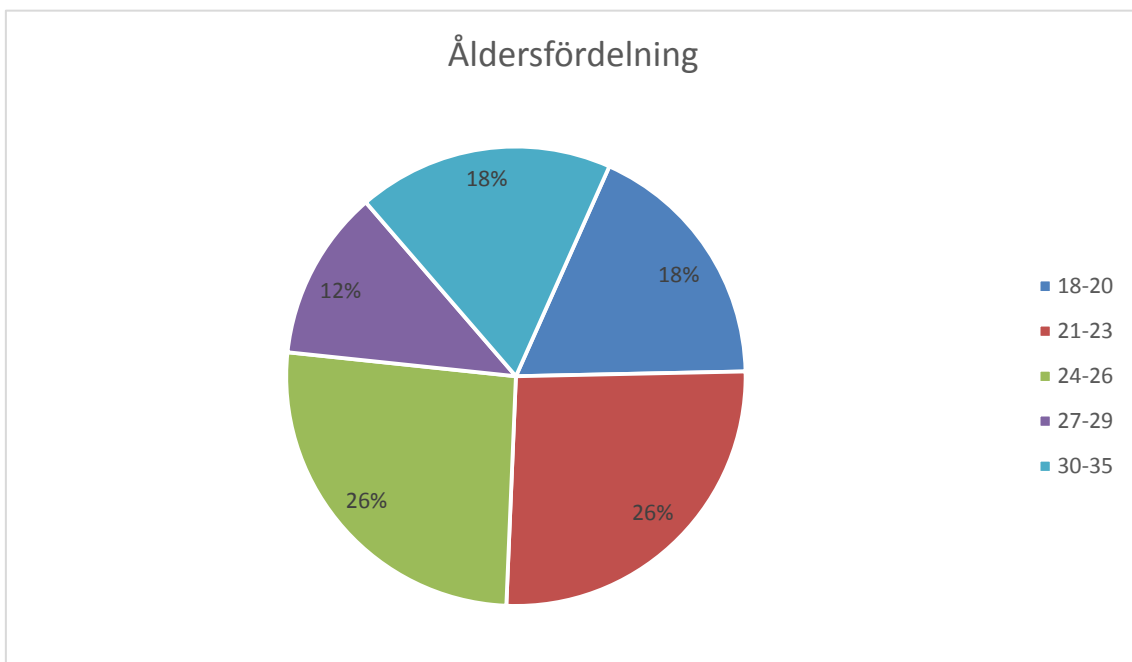
Enkäten var uppställd i tre olika delar, basfrågor, ingående frågor och frågor angående attityder. Här kommer det först att presenteras basfrågorna.

Den första frågan handlade om kön. Könsfördelningen var 40 % män och 60 % kvinnor dvs. 20 stycken män och 30 stycken kvinnor. Se figur 1.

Figur 1. Cirkeldiagram över könsfördelning.

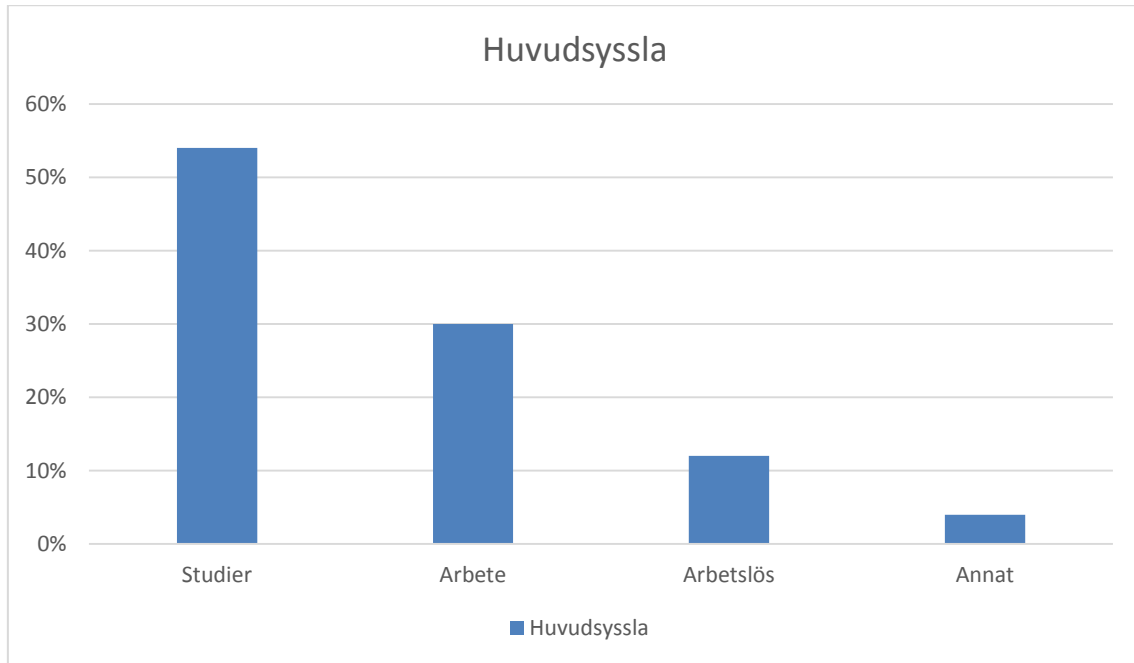
Den andra frågan tog reda på ålder i fem olika segment. De flesta som svarade var mellan 21 och 26 år gammal. Se figur 2.

Figur 2. Cirkeldiagram över åldersfördelningen.

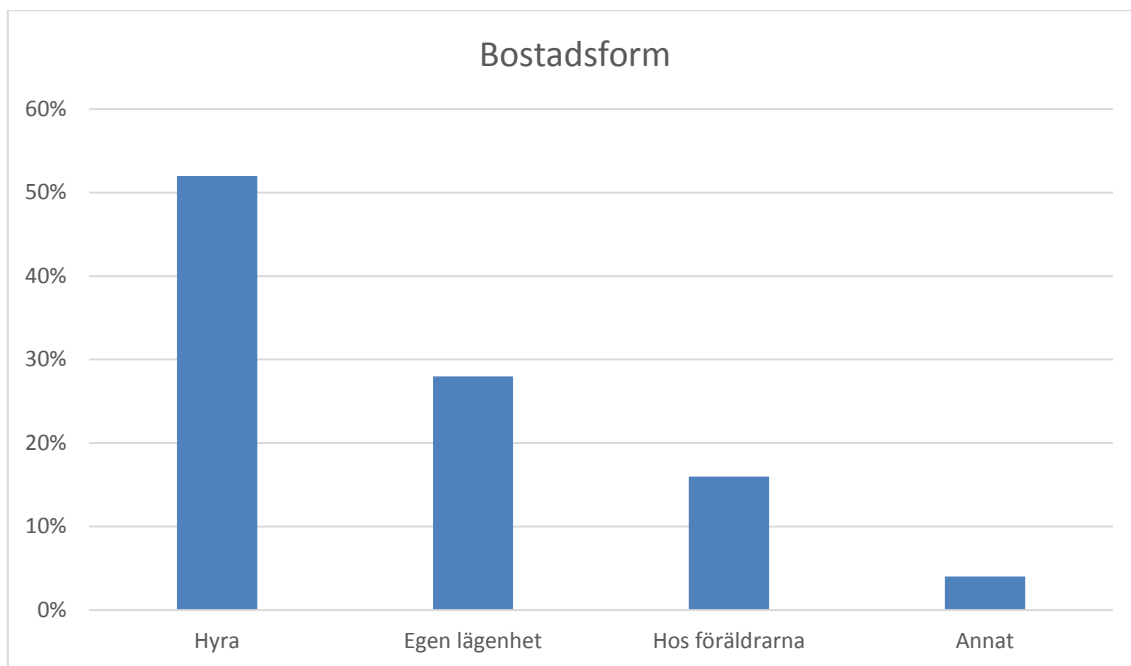

Den tredje frågan var vad svararen hade för huvudsyssla. Man kunde välja mellan tre olika alternativ eller ”annat”, om inget av de färdiga alternativen passade. Över hälften av alla som besvarade enkäten studerade som huvudsyssla, vilket inte är så konstigt då undersökningen utförts i huvudsak i en yrkeshögskola. Se figur 3.

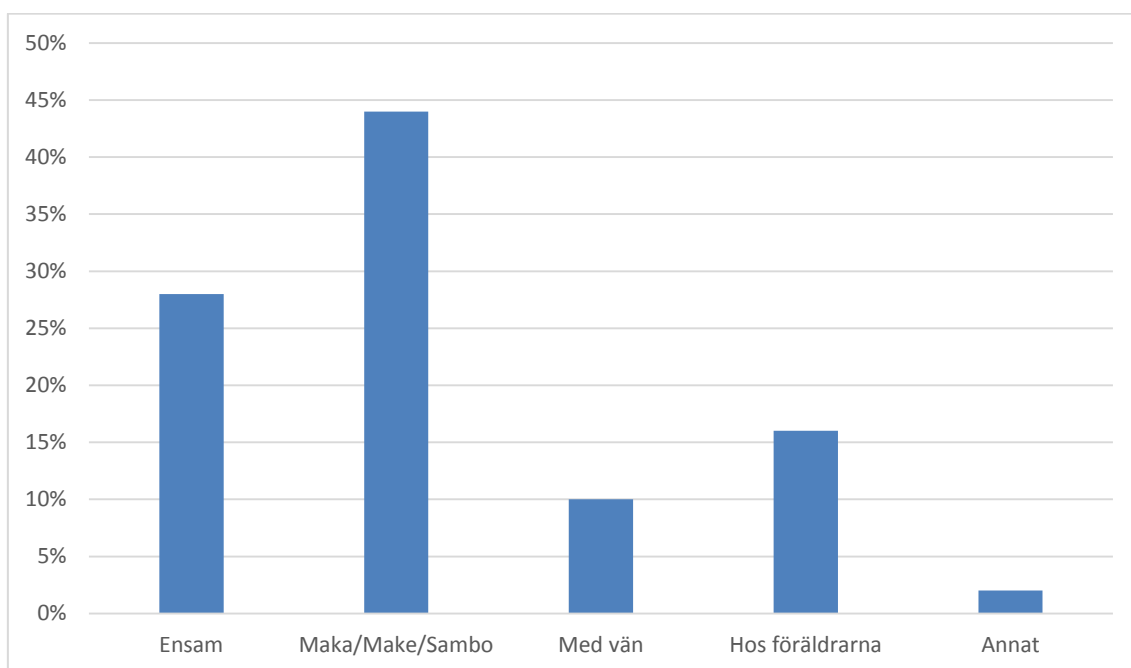

Figur 3. Stapeldiagram över huvudsyssla.

De fjärde och femte frågorna handlade om hur man bor. Största delen av de som besvarade enkäten bor på hyra med sin sambo eller maka/make. Se figur 4 och 5.

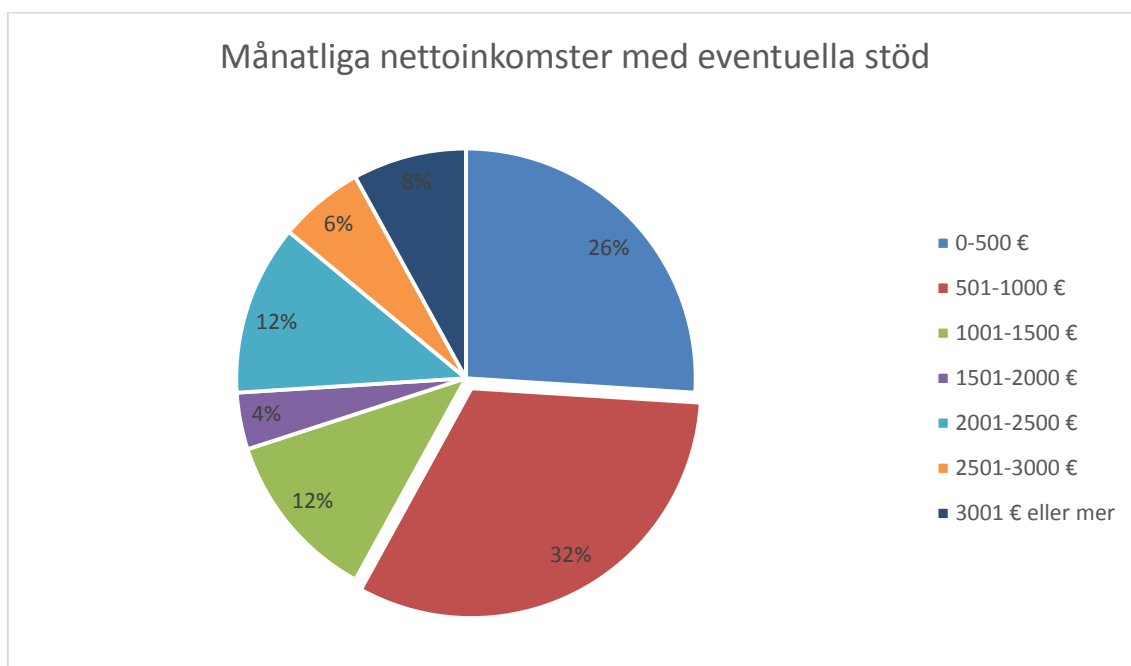

Figur 4. Stapeldiagram över bostadsform.

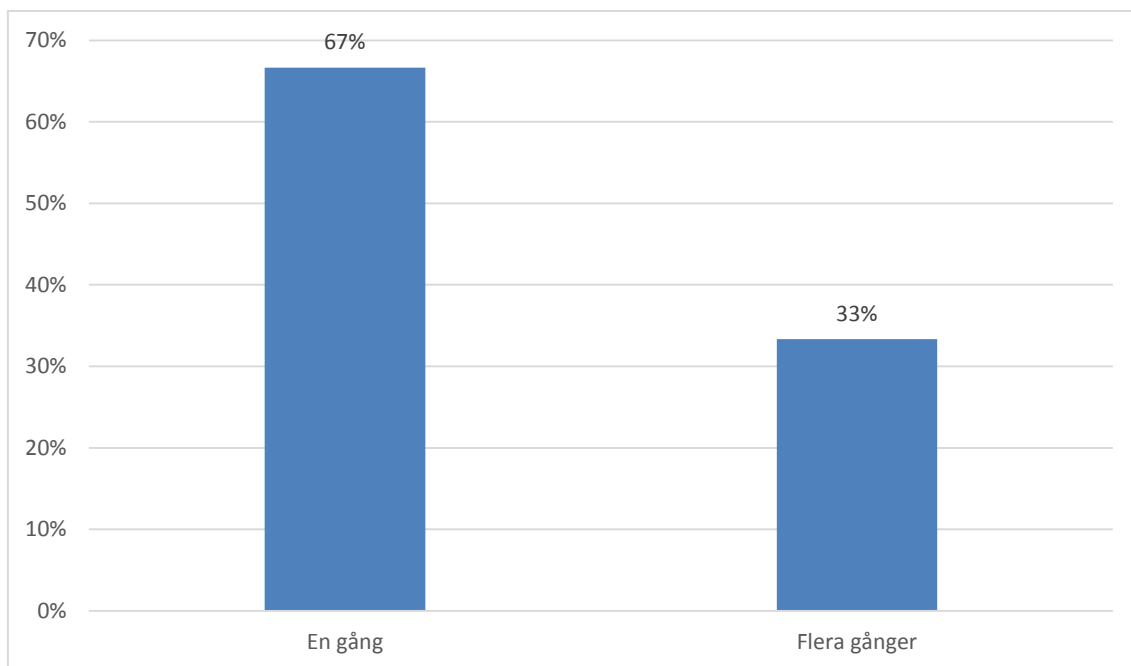
Figur 5. Stapeldiagram över hur man bor.

Den sjätte frågan tog reda på den svarandes månatliga inkomster. De flesta som svarade på enkäten hade inkomster mellan 501-1000 € i månaden. Näst största gruppen var de som tjänade 0-500 €. Se figur 6.

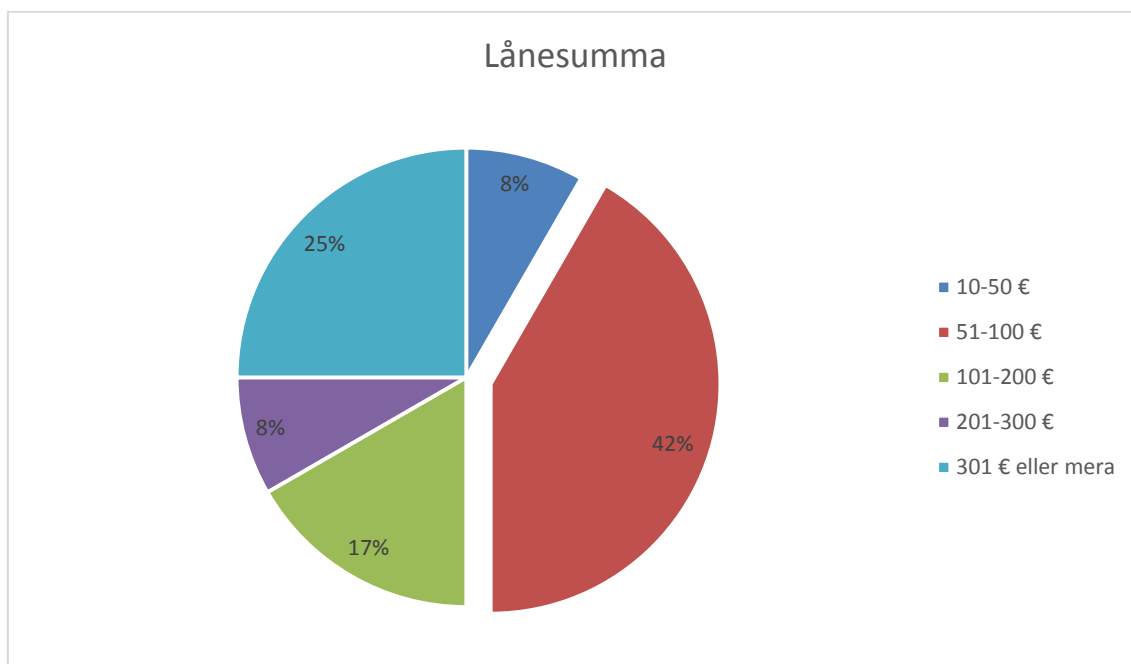
Figur 6. Cirkeldiagram över inkomstfördelning.

Enkätens andra del bestod av ingående frågor. Den första ingående frågan nummer 7 berörde de som någon gång tagit ett snabbblån. Av de 50 personerna som besvarade enkäten hade 12 stycken någon gång tagit ett snabbblån dvs. 24 %. Ungefär en tredje del av de som någon gång tagit ett snabbblån har tagit flera snabbblån än ett. Se figur 7.

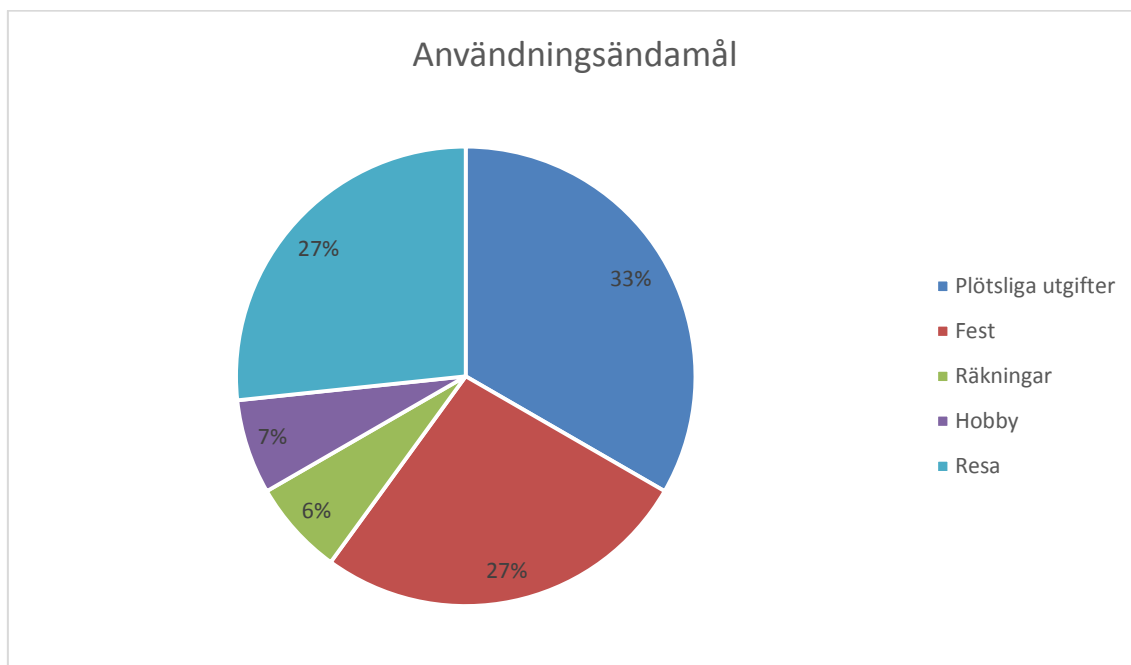
Figur 7. Stapeldiagram över om man tagit ett eller flera snabblån.

Fråga 7A utgjorde hur stor summa man lånat i form av snabblån. Om man tagit fler snabblån än ett, skulle man ge den sammanlagda summan man lånat i form av snabblån. De flesta hade lånat rätt små summor mellan 51 och 100 euro. Se figur 8.

Figur 8. Cirkeldiagram över lånesumman.

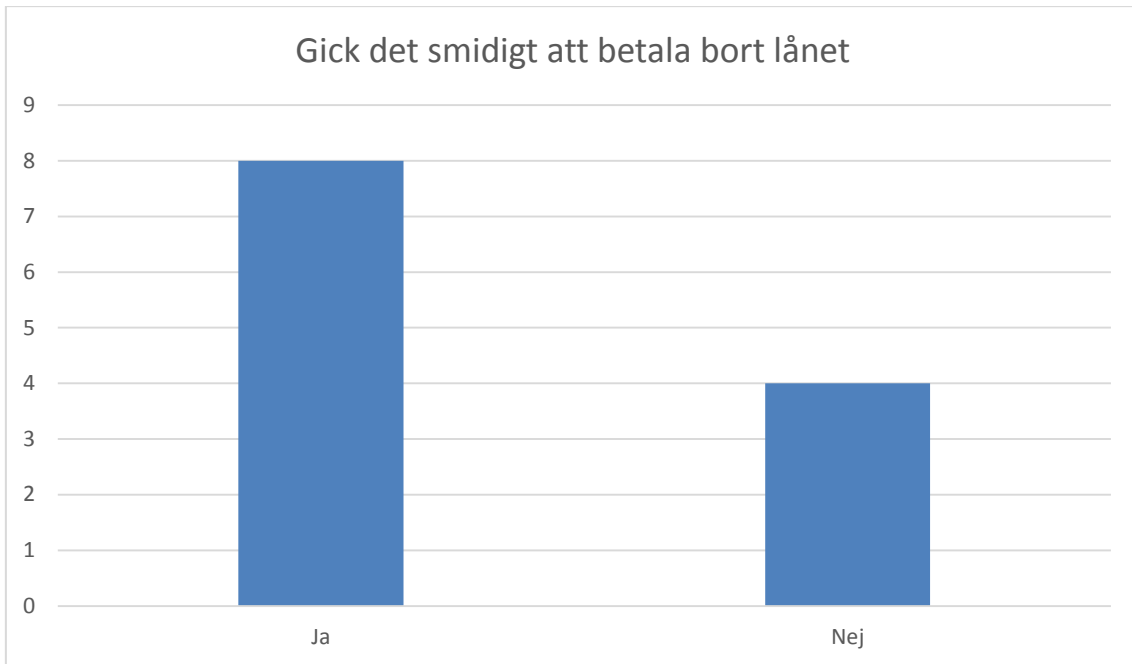
Fråga 7B tog reda på till vad lånet hade använts till. Det fanns sju olika givna alternativ och möjlighet att välja "Annat" och skriva till vad annat. De flesta hade använt pengarna från snabblånet till plötsliga utgifter 33 % och till fest 27 %. Ingen svarade att de hade använt snabblån till mat, shopping eller valde alternativet annat. Se figur 9.

Figur 9. Cirkeldiagram över användning av pengarna man lånat med snabblån.

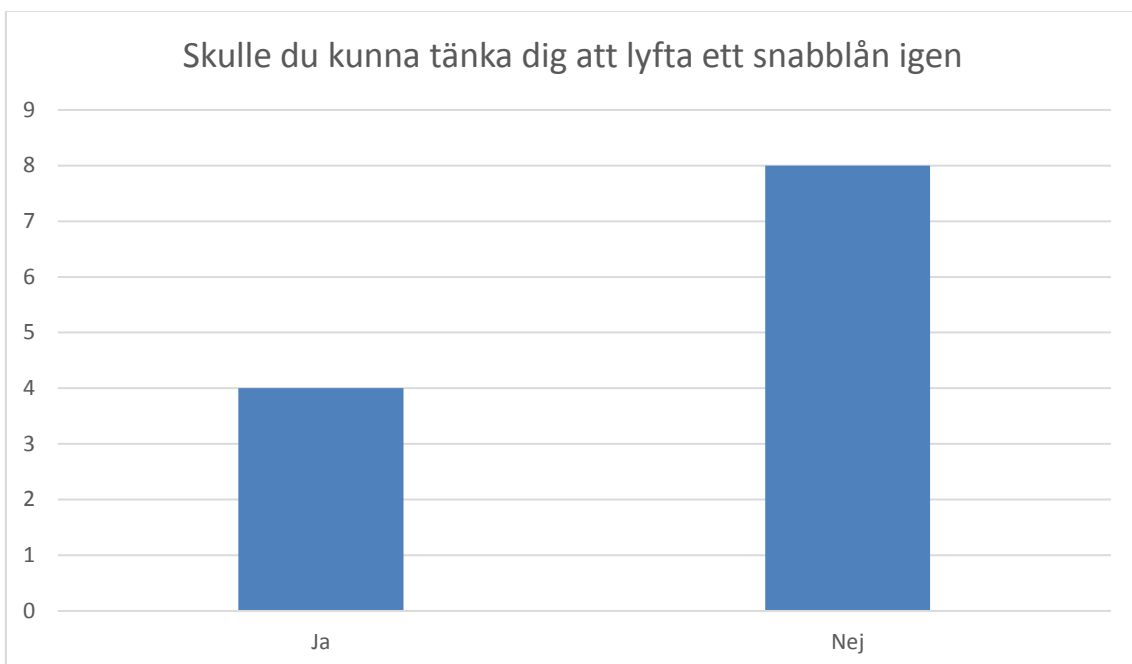
Fråga 7C var om det hade gått smidigt att lyfta lånet. Här svarade alla 12 som hade lyft ett snabblån Ja, det hade gått smidigt att lyfta lånet.

Fråga 7D var om det hade gått smidigt att betala tillbaka lånet och här svarade en tredjedel Nej, att det inte gått smidigt att betala tillbaka lånet. Se figur 10.

Figur 10. Stapeldiagram över om det gått smidigt att betala bort lånet.

Fråga 7E tog reda på hur många som kunde tänka sig att ta ett snabblån igen. En tredjedel svarade att de kunde tänka sig att lyfta ett snabblån igen. Se figur 11.

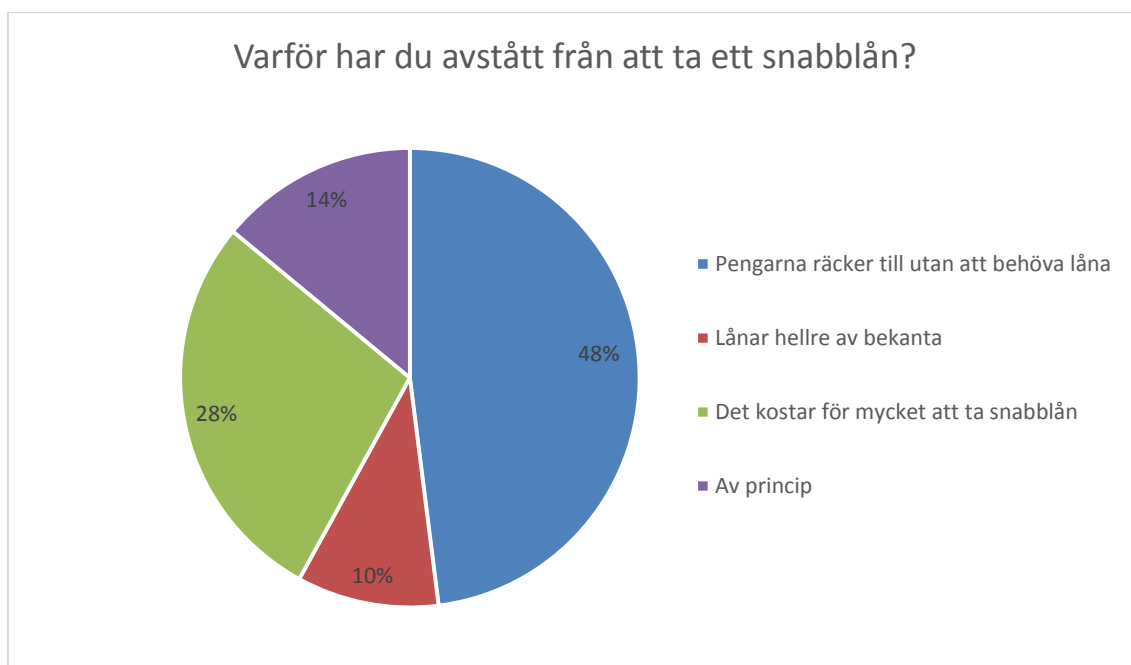

Figur 11. Stapeldiagram över om man kunde tänka sig att ta ett nytt snabblån.

Fråga 7F var om man hade förstått villkoren för snabblånet. 5 stycken svarade att de hade förstått villkoren och 7 svarade att de inte hade förstått.

Fråga 7G var om lånets kostnader hade varit klart uträknade då lånet lyftes. Här tyckte nästan alla, 10 personer av 12, att kostnaderna inte hade varit klart uträknade då lånet lyftes.

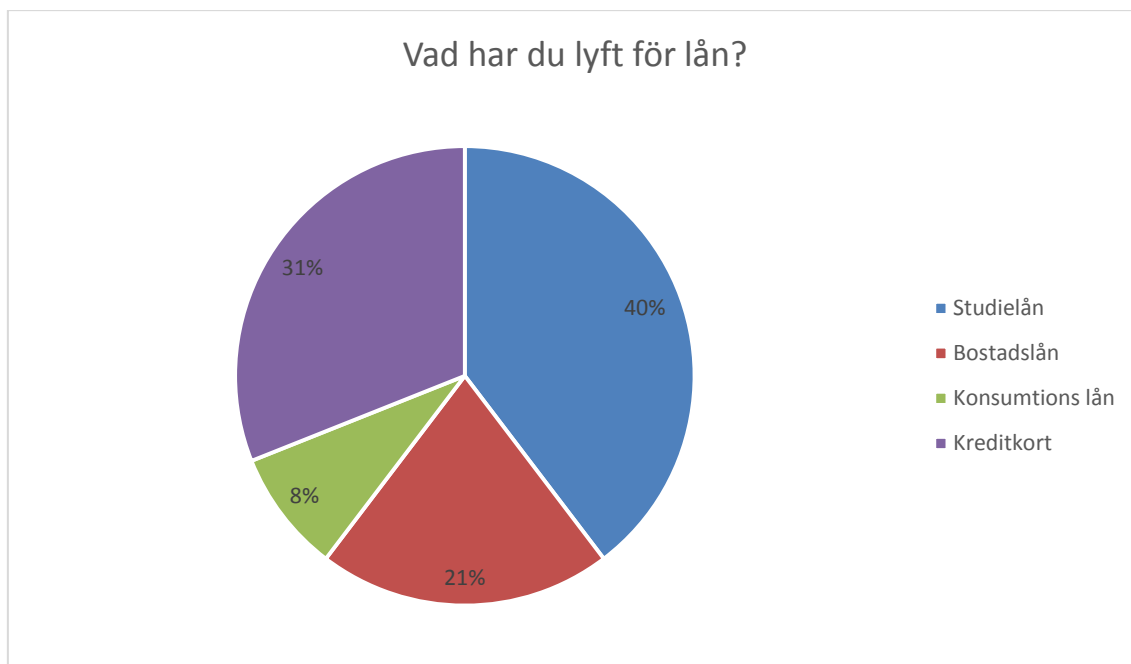
Fråga 8A och 8B berörde de som inte hade tagit ett snabblån och 8A handlade om varför man avstått. I frågeformuläret fanns även alternativet ”Annat, Vad?”, men det var ingen som valde det alternativet. Den största orsaken till att inte ha tagit ett snabblån var att pengarna räcker till utan att låna. Se figur 12.

Figur 12. Cirkeldiagram för varför man avstått från att ta ett snabblån.

Fråga 8B tog reda på om de kunde tänka sig att ta ett snabblån i framtiden och i så fall till vad. Det var bara 3 stycken av 38 som kunde tänka sig att ta ett snabblån i framtiden, och ändamålet, enligt alla tre, skulle vara till plötsliga utgifter.

Fråga 9 berörde alla och tog reda på om man lyft andra lån och i så fall hurdant. 76 % av alla 50 svarare hade lyft någon sorts lån, 24 % hade inte lyft något lån alls. Det var mest studielån och kreditkort som man hade lyft i form av lån. Se figur 13.

Figur 13. Cirkeldiagram på lån man lyft.

Fråga 10 var om man hade registrerade betalningsanmärkningar. 4 av 50 svarade att de hade registrerade betalningsanmärkningar.

Fråga 11 tog reda på om svararen själv tyckte att de egna pengarna räcker till de egna utgifterna utan att behöva låna. 74 % svarade att pengarna räcker och till utgifterna och 26 % att de inte räcker.

Frågorna angående attityd till snabblån var frågor som alla svarade på och de började med fråga 12. Fråga 12 var om de tycker att det är bra att det finns snabblån. 40 % svarade här att de tycker att det är bra att det finns och 60 % svarade att de inte är bra att det finns.

Fråga 13 handlade om snabblånens marknadsföring och frågan var hurdan de tyckte snabblånens marknadsföring var. Här fanns det tre färdiga svarsalternativ, samt "Annat, vad?". En svarade "Annat" och skrev att det inte var någonting som hen tänker på. De flesta tyckte att marknadsföringen var påträngande och lockande. Se figur 14.

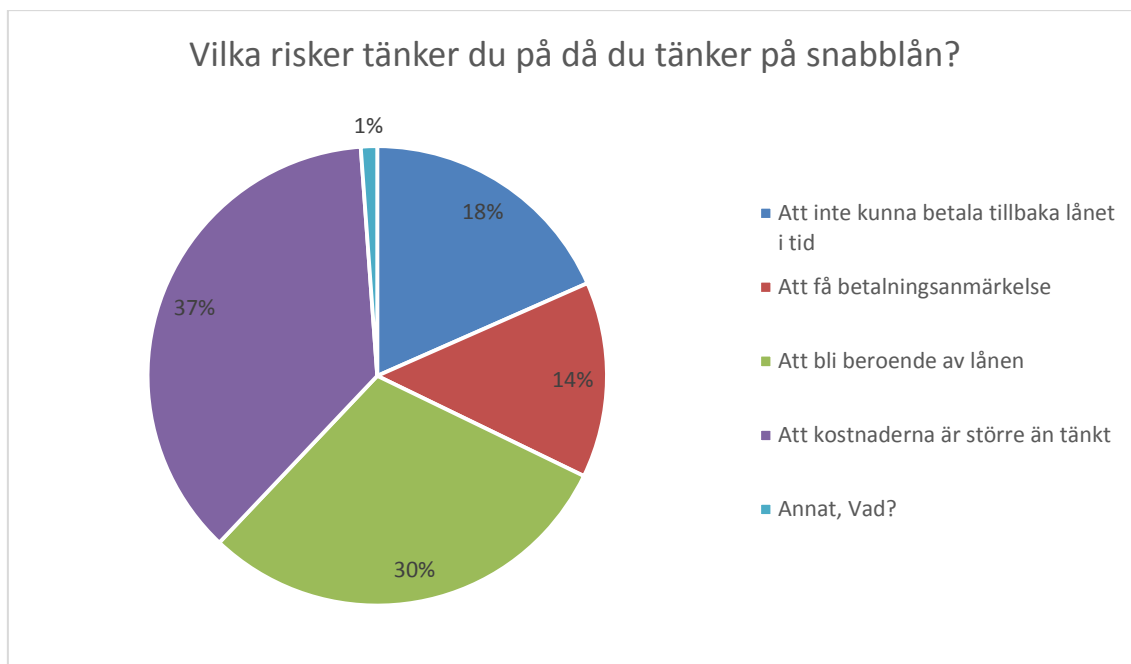

Figur 14. Cirkeldiagram över attityd till marknadsföringen av snabblån.

Fråga 14 tog reda på om svararen upplevde att det skulle vara bra med mer undervisning i personlig ekonomi i skolan. 1 person av alla 50 som svarade på enkäten var av den åsikten att det inte behövs mer undervisning i personlig ekonomi i skolan.

Den sista frågan, fråga 15 tog reda på vilka risker man tänker på när man tänker på snabblån. Det var en som svarade ”Annat, Vad?” och skrev ”Alla, man tar alltid en risk då man tar snabblån”. Risker som de flesta tänkte på var att kostnaderna skulle bli större än tänkt och till nästa kom att bli beroende av lånen. Se figur 15.

Figur 15. Cirkeldiagram över risker.

7.3 Diskussion och analys

Av de 12 stycken som tagit ett eller flera snabb lån var 9 stycken män och 3 kvinnor. Av de 9 männen var 7 stycken i åldern mellan 21-26 och alla tre kvinnorna var i åldern 30-35. Kvinnorna var alltså både färre och äldre än männen som tagit snabb lån. Av kvinnorna var det två stycken som arbetade till huvudsyssla och en som var arbetslös. Bland männen var det fyra stycken som studerade, tre stycken som arbetade och två stycken som var arbetslösa. Av männen som hade tagit snabb lån bodde flest på hyra och bland kvinnorna hade två av de tre egen lägenhet. Det var en väldigt stor spridning i månatliga inkomsterna för de som tagit snabb lån vilket tyder på att det inte bara är fattiga och låginkomsttagare som tar snabb lån, utan vem som helst någon gång kan behöva låna pengar.

38 personer hade inte tagit snabb lån och av dem var 11 stycken män och 27 stycken kvinnor. Både män och kvinnor hade avstått från att ta snabb lån främst för att de ansåg att pengarna räcker till utan att behöva låna och för att det kostar för mycket. Två av de

tre som sagt att de kunde tänka sig att ta ett snabblån i framtiden var kvinnor i åldern 24-29 år.

Det är ganska spridda åsikter om det borde finnas snabblån eller inte. 40 %, dvs. 20 stycken tyckte att det är bra att det finns. Det är ändå bara 7 stycken av de 20 personer som tycker att det är bra att det finns snabblån som själva har tagit ett snabblån. Och bara 4 stycken som skulle kunna tänka sig att ta ett snabblån igen. Attityderna till snabblån är därmed ganska positiva, men få skulle själv ta ett snabblån eftersom riskerna och kostnaderna är höga.

Tre av de fyra som meddelat att de har registrerade betalningsanmärkningar hade också tagit snabblån och av de fyra som meddelat att de har betalningsanmärkningar är tre män.

Sju av de 11 som tagit snabblån tycker att pengarna räcker till de egna utgifterna utan att låna. Här vet vi ju inte när personen har tagit ett snabblån, och det kan hända att situationen har sett annorlunda ut tidigare när lånet lyfts. Majoriteten av alla som svarade tycker att de egna pengarna räcker till. Detta tyder på att det inte finns ett behov av snabblån bland de som svarat på enkäten.

Angående attityderna till snabblån var det helt klart mer negativa tankar om marknadsföringen av lånen än positiva. Två svarade att marknadsföringen är bra och informativ, en som hade tagit ett snabblån och en som inte hade tagit. Alla utom en, som inte tagit snabblån var av den åsikten att det skulle vara bra med undervisning i personlig ekonomi i skolan. Åsikterna om risker med snabblånen var väldigt jämnt utspridda. De som inte hade tagit snabblån tyckte att den största risken var att kostnaderna blir större än tänkt och de som tagit snabblån tyckte att största risken är att få en betalningsanmärkning och bli beroende av lånen.

Enkäten besvarades av 50 personer dvs. en rätt så liten mängd och skribenten skulle gärna ha samlat in 100 svar, men pga. tidpunkt då undersökningen genomfördes samt tidsbrist hos skribenten, blev det bara 50 svar. Det var svårt att få svar på enkäten eftersom den berörde ett väldigt känsligt och personligt ämne.

8 AVSLUTNING

Attityden till snabblån som produkt är rätt positiv och de som svarat på enkäten tycker att det är bra att produkten finns, men de skulle inte själva använda den pga. de höga kostnader och för att de helt enkelt inte har något behov. Svaren tyder på att de flesta som svarat på enkäten har det bra och de egna pengarna räcker till utan att behöva låna. Ändamålet snabblånen hade används till var plötsliga utgifter, fest och resa och de som inte tagit snabblån men kunde tänka sig att ta ett, skulle använda pengarna till plötsliga utgifter.

Det var intressant att så många hade en så positiv inställning som de hade till snabblånen och det var bara en bråkdel som hade fått en betalningsanmärkning. Från undersökningens perspektiv var det också bra att enkäten nådde sådana som faktiskt hade tagit snabblån.

Utmanande i den här undersökningen var att människor inte gärna vill dela med sig av sina personliga ekonomiska erfarenheter och vanor. Många tackade nej till att fylla i enkäten med en eller annan orsak. Tidpunkten var inte heller optimal för att samla in svar eftersom det inte händer mycket i högskolan den tidpunkten på året och därför rör där sig inte så många studeranden som skulle kunna svara på enkäten.

Eftersom det har tagit väldigt länge att göra den här undersökningen är det en hel del som har ändrat under tiden. Snabblånen år 2015 ser annorlunda ut på grund av nya lagar, som gjorde att hela produkten ändrade form. I juni 2015 fanns det bara 46 snabblåneföretag registrerade hos Statistikcentralen. 1.6.2013 kom det i kraft en lag om att snabblånens ränta kunde vara högst 51 %. Detta har lett till att flera snabblåneföretag slutat och en del har ändrat sina produkter från snabblån till flexibla lån, eftersom det inte mera är lönsamt att låna ut så små summor. Den nya produkten går ut på att företaget beviljar kunden en större summa pengar, en limit, varifrån kunden kan flytta över pengar flexibelt till sitt eget konto, ungefär som ett kreditkort. De här lånen marknadsförs som bättre och billigare är snabblånen, men i verkligheten betalar man både en serviceavgift för att flytta över pengarna till det egna kontot och sedan ännu ränta på den summan man flyttat. Den nya produkten har fört med sig att de som hamnar i problem

nu har större skulder och betalningstiderna har blivit längre, vilket i sin tur betyder att kostnaderna har vuxit.

För varje ny lag som stiftas för att sansa snabblånemarknaderna kommer snabblåneföretagen att komma på nya produkter. Snabblån som produkt är bra för alla kan någon gång hamna i knipa och behöva låna lite pengar snabbt, men ekonomiundervisningen i skolan borde definitivt få en större roll för att lära hur man använder lån och till vad och i vilka situationer.

KÄLLOR

- *BBC.com* Tillgänglig: <http://www.bbc.com/news/world-south-asia-11901625>
Hämtad: 1.11.2015
- Bryman Alan & Bell Emma. 2003, Företagsekonomiska forskningsmetoder, Liber.
- Ericsson, Henry Clay. 2012, Plugga ekonomi i högstadiet?, *Forum för ekonomi och teknik*, nr 12, 2012
- *Ferratum* Tillgänglig: <https://www.ferratum.fi/yritys/pikavippi-historia> Hämtad: 1.11.2015
- *Finlands officiella statistik (FOS): Kreditbeståndet* [e-publikation].
3:E Kvartalet 2012. Helsingfors: Statistikcentralen.
Tillgänglig: http://tilastokeskus.fi/til/lkan/2012/03/lkan_2012_03_2012-12-04_tie_001_sv.html. Hämtad: 7.1.2013
- *Finlands officiella statistik (FOS): Kreditbeståndet* [e-publikation].
4:E Kvartalet 2011. Helsingfors: Statistikcentralen.
Tillgänglig: http://www.stat.fi/til/lkan/2011/04/lkan_2011_04_2012-03-22_tie_001_sv.html. Hämtad: 7.1.2013
- *Konsumentverket*. 2012. Tillgänglig: <http://www.konsumentverket.se/Vara-omraden/Privatekonomi/Lana/Olika-typer-av-lan/Snabblan/> Hämtad: 14.1.2013
- *Konsumentverket*. 2012. Tillgänglig:
<http://www.konsumentverket.se/Nyheter/Nyhetsarkiv/Nyhetsarkiv-2012/Internationell-granskning-av-snabblanemarknaden/> Hämtad: 31.1.2013
- *Kuluttajaliitto* Tillgänglig:
http://www.kuluttajaliitto.fi/teemat/kuluttajan_talous/raha-asiat_ja_niiden_hoito/maksuhairiomerkinta_ja_sen_vaikutukset Hämtad: 21.11.2015
- Larsson, Gunnar & Liedström Adler, Eva. 2007, SMS-Lån – En Kartläggning av unga vuxnas erfarenheter. Rapport 2007:17. *Konsumentverket och Kronofogdemyndigheten*
- *Pikavippi.fi*. Tillgänglig: <http://www.pikavippi.fi/> Hämtad: 14.1.2013
- Rantala, Kati. 2012, Vippikierteen muotokuva. *Oikeuspoliittinen tutkimuslaitos*. 24/2012

- *Suomen evankelisluterilainen kirkko* Tillgänglig:
<http://evl.fi/velkakierre.nsf/start> Hämtad: 17.11.2015
- *Suomen evankelisluterilainen kirkko* Tillgänglig:
<http://evl.fi/velkakierre.nsf/sp2?open&cid=Content819A4&vasennavinf=Valikko\Velkakierre%20uhkaa%20-%20mik%C3%A4%20neuvoksi?&vasennavinf=0>
Hämtad: 17.11.2015
- *Sveriges Television Ab* Tillgänglig: <http://www.svt.se/nyheter/ekonomi/man-blir-lurad> Hämtad: 7.1.2012
- *Tarkkamarkka, Markus Ossi* Tillgänglig:
<http://www.tarkkamarkka.com/blogi/2010/01/3-tapaa-saada-velkakierre-poikki/>
Hämtad: 21.11.2015
- *Vivus.fi* Tillgänglig: <https://www.vivus.fi/> Hämtad: 31.1.2013

BILAGOR

Bilaga 1. Enkäten

Jag studerar sista året Ekonomistyrning på yrkeshögskolan Arcada och håller nu på att skriva mitt examensarbete som studerar snabbblånens inverkan på unga vuxna i huvudstadsregionen. Jag hoppas att du kan ta någon minut för att besvara enkäten så ärligt som möjligt. Frågorna besvaras anonymt och inga uppgifter ges vidare. Tack för ditt svar!

Kryssa i eller ringa runt

Basfrågor

1. **Kön:** Man Kvinna
2. **Ålder:** 18-20 21-23 24-26 27-29 30-35
3. **Huvudsyssla:** Studier Arbete Arbetslös Annat
4. **Bostadsform:** Hyra Egen lägenhet Hos föräldrarna Annat
5. **Hur bor du:** Ensam Maka/Make/Sambo Med vän Hos föräldrarna
 Annat
6. **Inkomst per månad efter skatt** (räkna också eventuella stöd med)

☐ 0-500 €	☐ 501-1000€	☐ 1001-1500 €
☐ 1501-2000€	☐ 2001-2500€	☐ 2501-3000€
☐ 3001€ eller mer		

Ingående frågor

Frågor angående snabblånskonsumtion och lånekonsumtion

Med snabblån menas lån som man kan ansöka om med sms eller via internet utan säkerhet och borgesmän. Summorna är oftast mellan 10-1000 € och pengarna kommer direkt in på kontot, efter att ansökan har blivit godkänd.

7. Har du tagit snabblån? (hoppa till fråga 8 om du inte har tagit snabblån)

- 1 gång
- Flera gånger

A) Hur stor summa? (om du tagit fler, kryssa för den sammanlagda summan)

- 10-50 €
- 51-100 €
- 101-200 €
- 201-300 €
- 301 eller mera

B) Till vad har du använt pengarna från lånet?

- Plötsliga utgifter
- Räkningar
- Annat? Vad? _____
- Mat
- Hobby
- Fest
- Resa
- Shopping

(Med plötsliga utgifter menas utgifter som då någon viktig hushållsmaskin gått sönder eller en plötslig bilreparation, akut tandvård eller annat man inte på förhand kunnat vänta sig)

C) Gick det smidigt att lyfta snabblånet?

JA   NEJ

D) Gick det smidigt att betala bort lånet?

JA   NEJ

E) Skulle du kunna tänka dig att lyfta ett snabblån igen?

JA   NEJ

F) Förstod du avtalets villkor då du lyfte lånet?

JA   NEJ

G) Var lånets kostnader klart uträknade då du lyfte lånet?

JA   NEJ

8. Om du aldrig tagit snabblån (om du har tagit snabblån, hoppa till fråga 9)

A) Varför har du avstått?

- Pengarna räcker till utan att behöva låna   Lånar hellre av bekanta
 Det kostar för mycket att ta snabblån   Av princip
 Annat? Vad? _____

B) Skulle du kunna tänka dig att i framtiden ta snabblån?

- JA   Till vad?
 Plötsliga utgifter   Mat   Fest   Shopping
 Räkningar   Hobby   Resa
 Annat, Vad? _____

NEJ

9. Har du lyft andra lån?

JA

- Vilka?
 Studielån   Bostadslån   Konsumtions lån
 Kreditkort   Annat? Vad? _____

NEJ

10. Har du registrerade betalningsanmärkningar?

JA   NEJ

11. Räcker dina pengar till dina utgifter, utan att låna?

JA   NEJ

Frågor angående attityder till snabblån

12. Tycker du det är bra att det finns snabblån?

JA   NEJ

13. Hurdan tycker du att marknadsföringen av snabblån är?

Bra och informativ   Påträngande   Lockande
 Annat? Vad? _____

14. Upplever du att det skulle vara bra med mer undervisning i personlig ekonomi i skolan?

JA   NEJ

15. Vilka risker tänker du på då du tänker på snabblån?

Att inte kunna betala tillbaka lånet i tid   Att få betalningsanmärkelse
 Att bli beroende av lånen   Att kostnaderna är större än tänkt
 Annat, Vad? _____
_____
_____

TACK!!